

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА

ПРЕЗ 2010 ГОДИНА

През 2010 г. са завършили с осъдителна присъда делата за 35 397 извършени престъпления. Броят на осъдените лица с влезли в сила присъди е 39 070. В сравнение с 2009 г. се наблюдава намаление на престъпленията, завършили с осъждане - с 5.4%, и с 4.4% на осъдените лица (приложение).

Осъдените лица на възраст 14 - 17 години съставляват 6.9% от всички осъдени лица и достигат 2 694. Спрямо предходната година се отбелязва намаление с 13.7%.

В извършване на престъпления са обвинени 47 548 лица. С ефективна осъдителна присъда са 24 740 лица (52.0% от общия брой на обвиняемите). Условно осъдени са 14 330 лица, или 30.1% от общия брой на обвиняемите. Оправдателна присъда са получили 1 606 обвиняеми (3.4%), а на 221 лица (0.5%) делата са прекратени. От наказателна отговорност са освободени 6 651 лица, или 14.0% от общия брой на обвиняемите.

През 2010 г. коефициентът на криминална активност¹ е 595 на 100 хил. души от средногодишното наказателноотговорно население и е по-нисък в сравнение с 2009 година (616). С най-висока криминална активност са осъдените лица на възраст 18 - 24 години (1 592 осъдени на 100 хил. души от същата възраст), следвани от групата на осъдените на възраст 25 - 29 години (1 295), осъдените на възраст 14 - 17 години (927), осъдените на възраст 30 - 39 години (879), а при лицата на възраст 40 и повече години този коефициент е 219 на 100 хил. души от населението на съответната възраст.

Сред осъдените непълнолетни лица с най-висок коефициент на криминална активност през 2010 г. са осъдените непълнолетни лица на възраст 17 години (2 306 на 100 хил. души от населението на тази възраст при 1 431 през 2009 г.). При осъдените лица на възраст 16 години този коефициент е 1 051, при лицата на възраст 15 години - 808, а при 14-годишните - 449 на 100 хил. лица от съответното население.

Общопасни престъпления

Общопасните престъпления² са на първо място по брой и относителен дял в съвкупността на наказаната престъпност. През 2010 г. са завършили с осъждане 14 021 престъпления, което е с 14.4% по-малко спрямо предходната година. Делът на тези престъпления в наказаната престъпност съставлява 39.6%. Броят на осъдените лица за тези престъпления е 13 741, или 35.2% от всички осъдени лица. Спрямо 2009 г. се наблюдава намаление с 14.8% на осъдените лица за общопасни престъпления.

- Наказаните престъпления по транспорта и съобщенията намаляват със 17.8% спрямо 2009 година. Осъдените лица за тези престъпления са 11 326. Те съставляват 82.4% от общия брой на лицата, осъдени за общопасни престъпления (при 85.7% през 2009 г.). Този брой намалява с 18.0% спрямо 2009 г., когато са осъдени 13 818 лица.

- През 2010 г. наказаните случаи на противозаконни отнемания на МПС са 273 при 321 случаи през 2009 г., като са осъдени съответно 316 и 365 лица. Намалението е с 15.0% за наказаните случаи и 13.4% за осъдените лица.

¹ Осъдени лица на 100 хил. души от средногодишното население на възраст 14 и повече години.

² В общопасните престъпления се включват престъпленията, извършени по общопасен начин или с общопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и против околната среда, при използване на атомната енергия за мирни цели и други общопасни престъпления).

- През 2010 г. се наблюдава увеличение на броя на наказаните престъпления, свързани с наркотични вещества³ - от 1 329 през 2009 г. на 1 522 през 2010 г., или с 14.5%. Осъдените лица са 1 490 при 1 297 през 2009 г., или с 14.9% повече. Увеличение се наблюдава при наказаните престъпления и осъдените лица за контрабанда с наркотици. През 2010 г. са наказани 28 престъпления от този вид и са осъдени 30 лица, докато през 2009 г. този брой е 21 престъпления и 25 лица.

Престъпления против собствеността

През 2010 г. наказаните престъпления против собствеността⁴ са 12 012, или 33.9% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане, което е със 7.0% по-малко спрямо 2009 година. Лицата, осъдени за тези престъпления, са 15 614, като се отбелязва намаление спрямо 2009 г. с 5.0%.

- Кражбите на имущество са най-разпространените сред наказаните престъпления против собствеността. С присъда са завършили 8 719 престъпления от този вид. Осъдените лица са 12 042, което е с 2.3% по-малко спрямо предходната година.

- За 1 061 извършени грабежа са осъдени 1 331 лица. В сравнение с предходната година се наблюдава намаление на наказаните случаи за грабежи и на осъдените лица с по 5.5%.

Престъпления против личността

Наказаните престъпления против личността⁵ през 2010 г. са 2 072, или 5.9% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане. Осъдените лица за тези престъпления са 2 056. Спрямо 2009 г. е налице намаление и на престъпленията, и на осъдените лица съответно с 8.2 и 7.7%.

- При осъдените лица за убийство и опит за убийство се наблюдава увеличение с 8.0%. Осъдени са 162 лица (при 150 лица през 2009 г.).

- Лицата, осъдени за изнасилване и за опит за изнасилване, са 149, намаляват с 13.9%, като през 2009 г. са осъдени 173 лица.

Други видове престъпления

През 2010 г. се наблюдава увеличение в броя на осъдените лица за извършени престъпления **против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции**. В сравнение с 2009 г. увеличението е с 57.4% (2 684).

Констатира се увеличение и в броя на лицата, осъдени за **престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система**. Броят на осъдените лица за този вид престъпления е 127, което е с 12.4% повече спрямо 2009 година.

Увеличава се броят на осъдените лица за **престъпления против стопанството** - с 45.9% (1 793 лица). Осъдените лица за **документни престъпления** са 1 249 лица.

През 2010 г. намалява броят на осъдените лица за **престъпления против брака, семейството и младежта** с 5.1% (616 лица) За **престъпления против реда и общественото спокойствие** са осъдени 939 лица - с 2.6% по-малко в сравнение с предходната година

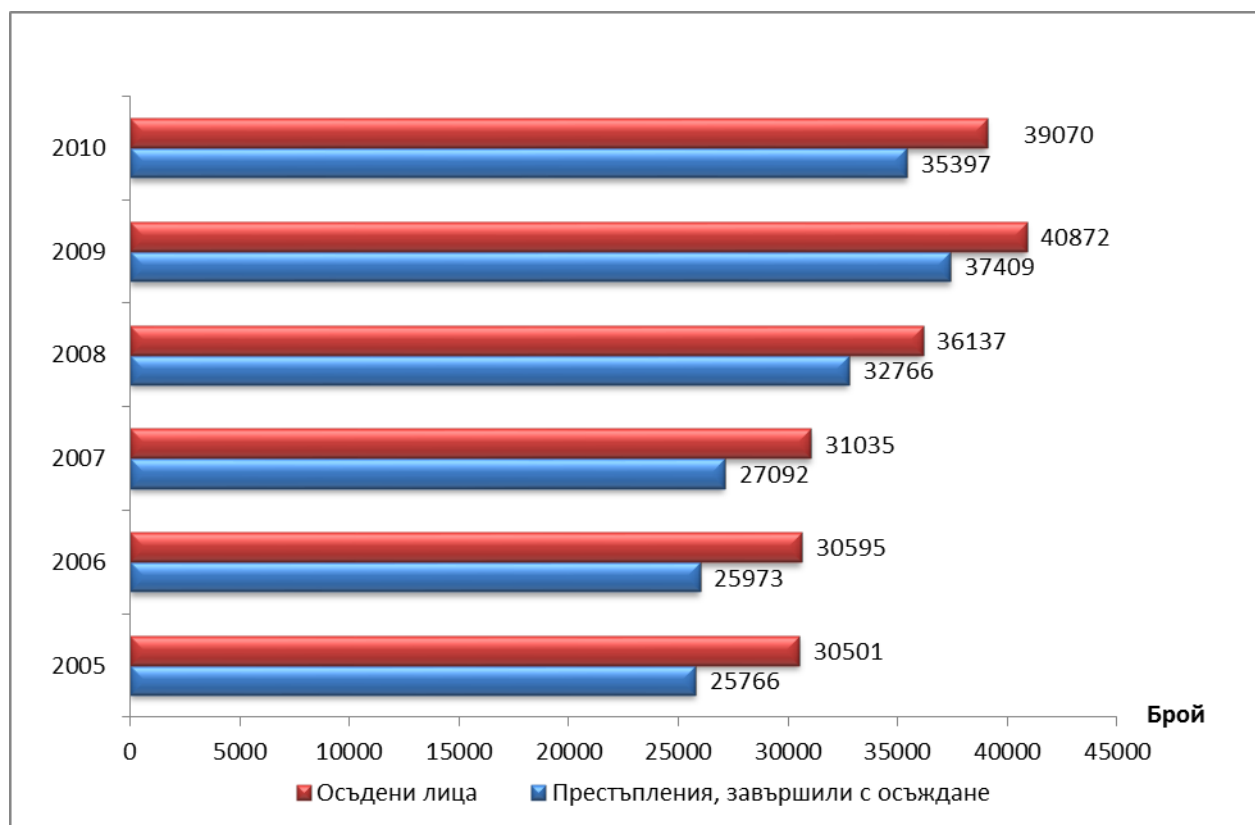
³ В престъпленията, свързани с наркотици, се включват: контрабандата на наркотици, производството, преработването, придобиването, притежаването, разпространението, превозването, държането, пренасянето и други.

⁴ Престъпленията против собствеността включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

⁵ В престъпленията против личността се включват следните престъпления: убийство, телесна повреда, злепоставяне, отвличане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, издаване на чужда тайна, обида и клевета, разврат и трафик на хора.

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица през периода 2005 - 2010 година

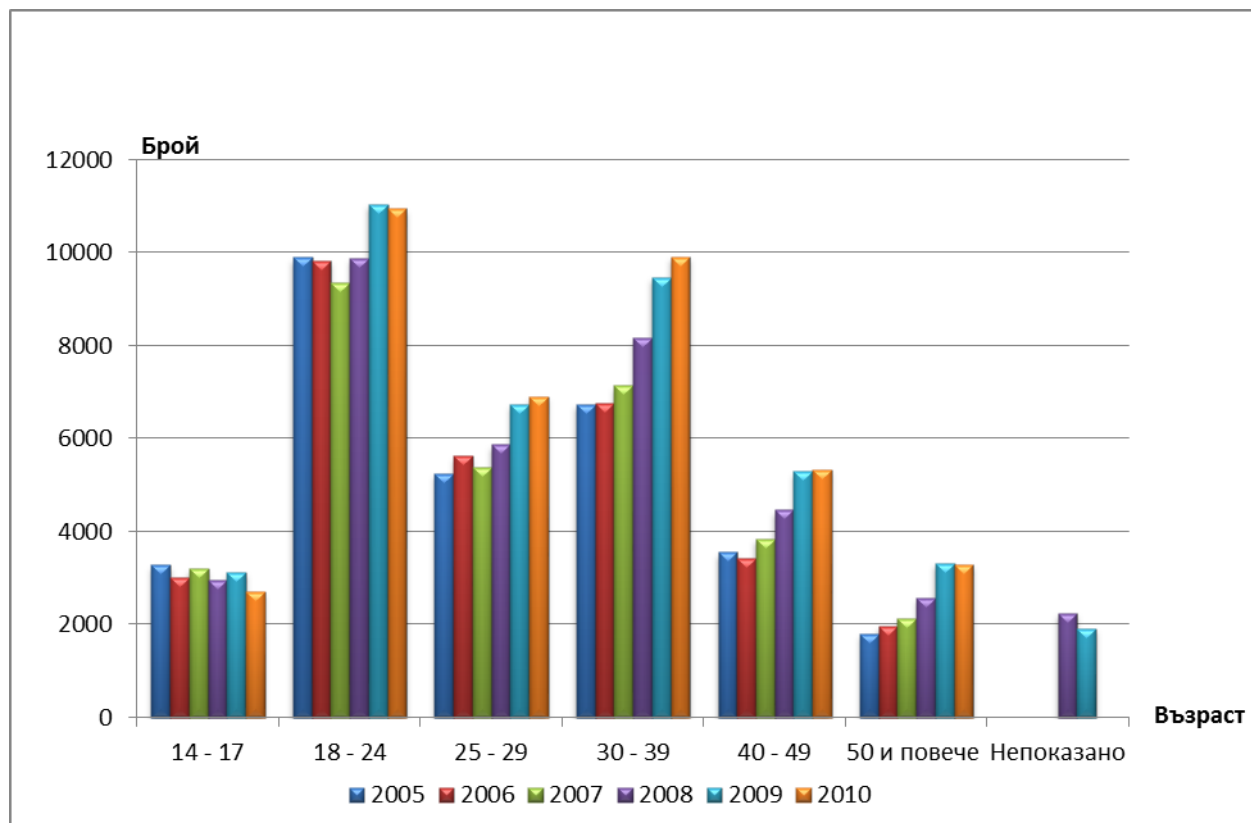
Осъдени лица по възраст

Разпределението на осъдените лица по възраст е следното:

- най-голям е дялът на лицата на възраст 18 - 24 години - 10 949 (28.0% от общия брой на осъдените лица);
- на възраст 30 - 39 години са 9 906 лица (25.3%);
- над 40 години са 8 620 лица (22.1%);
- осъдените лица на възраст 25 - 29 години са 6 901 (17.7%);
- в структурата на осъдените лица по възраст най-малък е дялът на лицата на възраст 14 - 17 години - 2 694 лица (6.9%).

Фиг. 2. Осъдени лица по възраст през периода 2005 - 2010 година

Осъдени лица по пол

През 2010 г. броят на осъдените мъже е 36 481, или 93.4% от общия брой на осъдените лица. Криминалната активност на осъдените мъже е 1 158 на 100 хил. лица от съответното население.

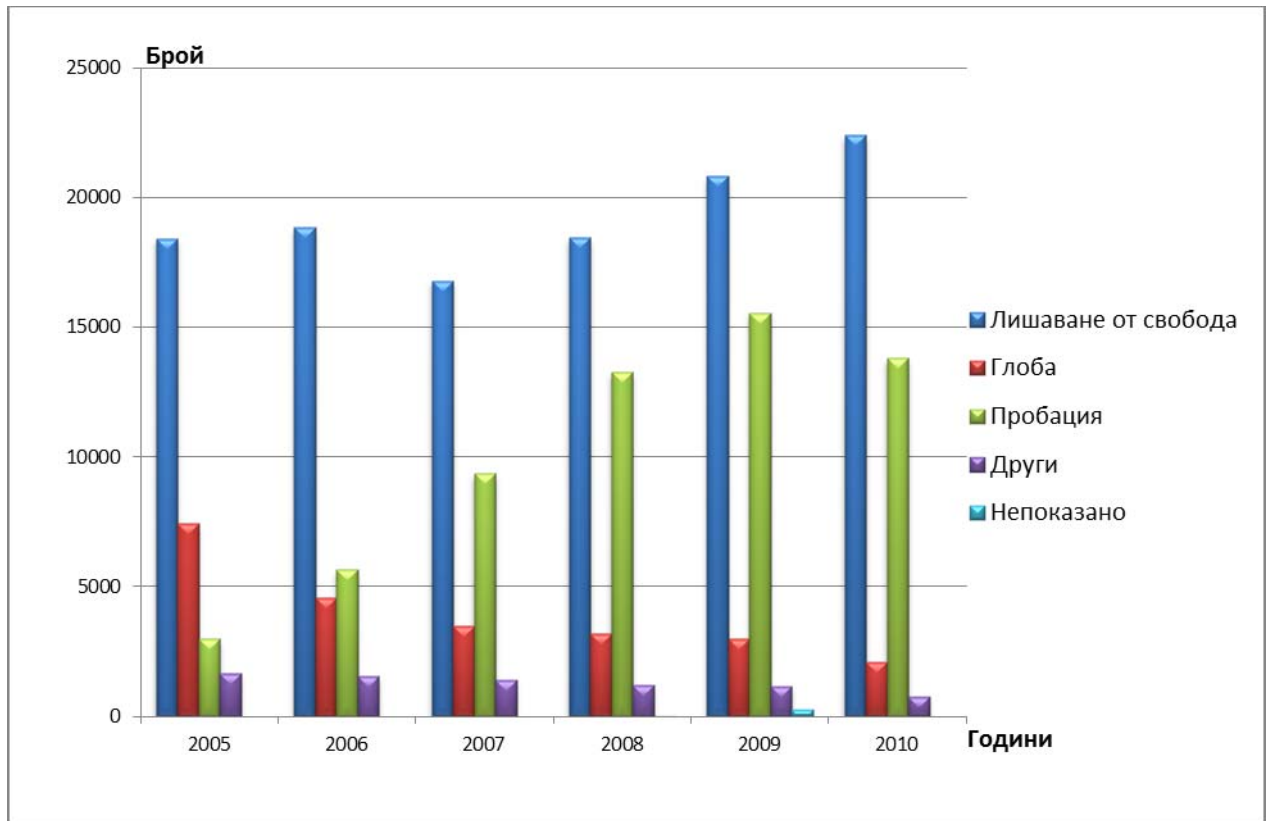
Броят на осъдените жени през 2010 г. е 2 589, като коефициентът на криминалната активност е 76 на 100 хил. души от съответното население.

Осъдени лица по наложени наказания

Лицата, осъдени на лишаване от свобода през 2010 г., са 22 404 (57.3%). От тях най-голям е дялът на осъдените на лишаване от свобода до шест месеца - 11 539 лица (51.5%), и на лишаване от свобода от шест месеца до една година - 6 474 лица (28.9%). Наказанието пробация е наложено на 13 795 лица (35.3%), което е с 11.3% по-малко спрямо 2009 година. С глоба са наказани 2 098 лица, или 5.4% от общия брой на осъдените лица.

Фиг. 3. Осъдени лица по наложени наказания през периода 2005 - 2010 година

Методологични бележки

Статистическите данни за наказаната престъпност са на базата на годишните данни, получавани от районните, окръжните и военните съдилища.

Обект на наблюдението е дейността на районните и окръжните съдилища по наказателните дела от общ, частен и административен характер. От 1998 г. е включена и информация за дейността на военните съдилища. Не е включена информация за резултатите от дейността на Върховния касационен съд.

Единици на наблюдение са престъпленията, завършили с осъждане и осъдените лица с влезли в сила присъди.

В броя на престъпленията и осъдените лица за дадена отчетна година се включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година.

В броя на обвиняемите лица се включват осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица на някакво наказание, включително и условно осъдените.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане се включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години. Непълнолетните са навършили 14 години, но не са навършили 18 години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Наказателноотговорно е пълнолетно лице - навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вменяемост извърши престъпление.

Непълнолетно лице - навършило 14 години, но ненавършило 18 години - е наказателно отговорно, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминалната активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на средногодишното население за съответната възрастова група през съответната година.

Данните за наказаната престъпност за 2008, 2009 и 2010 г. са получени на основата на информация от изследвания на Националния статистически институт и данни от административен източник (Прокуратура на Република България - Национална следствена служба).

Повече информация и данни за наказаната престъпност могат да бъдат намерени на интернет страницата на НСИ - <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=25> .

**ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ЗАВЪРШИЛИ С ОСЪЖДАНЕ, ПО ГЛАВИ ОТ
НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС И НЯКОИ ВИДОВЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ¹**

	2005	2006	2007	2008	2009	(Брой) 2010
Общо²	25766	25973	27092	32766	37409	35397
Престъпления против личността	1858	2130	2001	2075	2256	2072
в това число:						
Умишлени убийства (довършени и опити)	192	184	251	173	134	149
Телесна повреда	903	975	896	1050	1113	1034
Разврат	394	523	459	451	438	351
от тях:						
Изнасилване (довършени и опити)	159	224	196	186	158	135
Престъпления против брака, семейството и младежта	292	380	405	428	646	641
Престъпления против собствеността	12688	12658	11676	12248	12910	12012
в това число:						
Кражба	9477	9069	8285	9015	9108	8719
Грабеж	903	1111	1108	929	1123	1061
Присвояване	238	225	203	219	224	207
Престъпления против стопанството	931	806	763	855	1046	1632
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	28	83	119	105	133	144
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	2610	2104	1806	1480	1544	2162
Документни престъпления	807	635	657	861	1210	1525
Престъпления против реда и общественото спокойствие	773	708	652	679	936	934
в т.ч. хулиганство	661	613	561	565	749	723
Общопасни престъпления	5460	6241	8843	13769	16386	14021
в това число:						
Престъпления по транспорта и съобщенията	3625	3631	6857	11970	14016	11522
Противозаконно отнемане на МПС	275	332	302	255	321	273
Престъпления, свързани с наркотици	855	1460	1003	933	1329	1522
Военни престъпления	113	64	51	81	104	44

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПО ГЛАВИ ОТ НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС И НЯКОИ ВИДОВЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ¹

	2005	2006	2007	2008	2009	(Брой) 2010
Общо²	30501	30595	31035	36137	40872	39070
в това число:						
Престъпления против личността	2 006	2226	2120	2049	2227	2056
от тях:						
Умишлени убийства (довършени и опити)	216	197	269	188	150	162
Причинени телесни повреди	1032	1076	969	1109	1196	1099
Разврат	411	531	505	395	409	336
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	195	258	261	193	173	149
Престъпления против брака, семейството и младежта	289	369	401	417	649	616
Престъпления против собствеността	16977	16836	15305	15642	16440	15614
от тях:						
Кражби	13348	12766	11505	12179	12328	12042
Грабежи	1199	1437	1378	1126	1409	1331
Присвоявания	228	225	214	218	233	209
Престъпления против стопанството	1006	860	813	935	1229	1793
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	25	71	103	84	113	127
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	2950	2520	2236	1730	1705	2684
Документни престъпления	708	569	427	692	1050	1249
Престъпления против реда и общественото спокойствие	786	718	696	714	964	939
в т.ч. хулиганство	664	620	580	559	704	684
Общопасни престъпления	5438	6202	8756	13622	16129	13741
от тях:						
Престъпления по транспорта и съобщенията	3561	3547	6757	11804	13818	11326
Противозаконно отнемане на МПС	293	356	333	300	365	316
Престъпления, свързани с наркотици	913	1557	1061	949	1297	1490
Военни престъпления	109	59	55	81	102	40

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПО ПОЛ¹

Пол	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	Брой					
Общо²	30501	30595	31035	36137	40872	39070
Мъже	27991	28098	28920	34004	38405	36481
Жени	2510	2497	2115	2133	2467	2589
	Структура - %					
Общо²	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	91.8	91.8	93.2	94.1	94.0	93.4
Жени	8.2	8.2	6.8	5.9	6.0	6.6

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПО ВЪЗРАСТ¹

Възраст	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	Брой					
Общо²	30501	30595	31035	36137	40872	39070
14 - 17	3273	3009	3198	2964	3123	2694
18 - 24	9902	9824	9354	9880	11035	10949
25 - 29	5248	5617	5375	5868	6731	6901
30 - 39	6734	6749	7133	8159	9470	9906
40 - 49	3550	3432	3847	4455	5282	5327
50 и повече	1794	1964	2128	2565	3321	3293
Непоказано	.	.	.	2246	1910	.
	Структура - %					
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	10.7	9.8	10.3	8.2	7.6	6.9
18 - 24	32.5	32.1	30.1	27.4	27.0	28.0
25 - 29	17.2	18.4	17.3	16.2	16.5	17.7
30 - 39	22.1	22.1	23.0	22.6	23.2	25.4
40 - 49	11.6	11.2	12.4	12.3	12.9	13.6
50 и повече	5.9	6.4	6.9	7.1	8.1	8.4
Непоказано	.	.	.	6.2	4.7	.

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПО НАЛОЖЕНИ НАКАЗАНИЯ¹

Наложени наказания	(Брой)					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Общо²	30501	30595	31035	36137	40872	39070
в т.ч. условно осъдени	11501	11091	9690	11403	12952	14330
Лишаване от свобода	18435	18836	16801	18454	20819	22404
Доживотен затвор	4	4	1	4	.	6
Доживотен затвор без замяна	13	7	12	6	4	1
Глоба	7422	4565	3472	3202	3017	2098
Пробация	2973	5652	9363	13249	15560	13795
Други	1654	1531	1386	1214	1177	766
Непоказано	.	.	.	8	295	.

¹ С влезли в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.